

Luminița CORNEA

JUBILEUL ASTREI DIN IAȘI ȘI ROMÂNII DIN BASARABIA

În toamna acestui an, 2014, s-au sărbătorit la Iași douăzeci de ani de activitate a *Despărțământului ASTRA „Mihail Kogălniceanu”*, președinte prof. Areta Moșu. Bogatele și multiplele manifestări cultural-artistice organizate de-a lungul anilor de astriștii ieșeni au făcut din *Despărțământul ASTRA „Mihail Kogălniceanu”* unul dintre cele mai cunoscute din țară. Președinta *Despărțământului*, profesoara Areta Moșu, în calitate de vicepreședinte al ASTREI centrale, cu sarcina de a se ocupa de activitatea externă a Asociațiunii, și-a luat foarte în serios rolul, devenind un fel de ministru de externe al ASTREI. Sunt recunoscute proiectele cu participare internațională ale astriștilor ieșeni, precum *Deniile eminesciene*, *Simpozioanele internaționale „Românii din afara granițelor țării”*, concursul de creație literară „Veronica Micle”, taberele de cultură și civilizație românească „*Acasă la noi*” etc.

Manifestările ASTREI din Iași, prilejuite de aniversarea a douăzeci de ani de la înființare, au cuprins două momente distincte, unul la Iași, altul la Chișinău. Primul, *Simpozionul național Astra și românii. Memorie istorică și realități contemporane*, a avut loc la Muzeul Unirii, amenajat în incinta fostei reședințe a domnitorului Alexandru Ioan Cuza, de pe istorica stradă Alexandru Lăpușneanu, unde în urmă cu două decenii s-au pus bazele *Despărțământului „Mihail Kogălniceanu”*. Au fost prezenți astriști de toate vârstele, poate mai mulți elevi și studenți. În programul tipărit al *Simpozionului*, o pagină consemnează, cu litere de aur putem spune, numele celor 72 de membri fondatori ai *Despărțământului ASTRA „Mihail Kogălniceanu” din Iași*. Se cuvine să ne amintim de ei în toate momentele frumoase realizate de-a lungul anilor și să le mulțumim.

În deschiderea manifestării omagiale, președinta *Despărțământului*, prof. Areta Moșu, a prezentat pe scurt activitatea astriștilor ieșeni, evidențiind cele mai importante proiecte și numeroasele cercuri astriste din țară și din Basarabia, organizate de *despărțământul* pe care îl conduce, arătându-și prețuirea pentru munca astriștilor și felicitându-i.

Președintele ASTREI (cu sediul central la Sibiu), prof. univ. dr. Dumitru Acu, prezent la evenimentul

omagial de la Iași, în cuvântul său, a accentuat ideea că orice activitate a ASTREI constituie o înflănire de suflet românesc, deoarece ASTRA, de la înființarea ei, are în vedere conceptele: cultură, credință, armonie și sacrificiu. Fără acestea nu poate exista activitatea ASTREI.

Profesorul Dumitru Acu, în calitatea domniei sale de dirigiuitor al Asociațiunii, a recunoscut și a apreciat la superlativ meritele deosebite ale astriștilor din Iași și ale profesoarei Areta Moșu, acordând *Despărțământului „Medalia Asociațiunii ASTRA pentru merite deosebite”*, iar președintei, cea mai înaltă distincție, „*Diploma de recunoștință*”, ca simbol al Asociațiunii ASTRA. Un frumos gest de a recunoaște la nivel național meritele profesoarei Areta Moșu și a colaboratorilor ei.

Delegații *despărțământelor ASTRA* din țară și din afara granițelor țării au adresat cuvinte de salut. Toți au felicitat conducerea *Despărțământului „Mihail Kogălniceanu”* și au menționat colaborările la proiectele astriștilor ieșeni, dorindu-se continuarea parteneriatelor dintre *despărțăminte*. Sintetizând activitatea *despărțământului ieșean al ASTREI*, au remarcat competența cu care se înscrie în istoria contemporană a Asociațiunii, situarea lui între academism cultural românesc și științific, în același timp confirmând spiritul nou revigorant și vizionar.

Dintre comunicările simpozionului de la Iași, moderat de cercet. dr. Mircea-Cristian Ghenghea, remarcăm în mod deosebit pe cele susținute de cercet. dr. Liviu Papuc (Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu”, Iași), *Expansiunea ASTREI în Bucovina. Cazul Constantin Hurmuzachi*; cercet. dr. Victor Durnea (Institutul de Filologie Română „Al. Philippide, Iași), *Constantin Stere și ASTRA*; prof. dr. Dragoș Petrescu (Bacău), *ASTRA și promovarea învățământului românesc în perioada interbelică*; conf. univ. dr. Maria Danilov (Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Republicii Moldova, Chișinău), *O cronică a vieții astriste din Basarabia – Căminul Cultural ASTRA din Copăceni, jud. Bălți*; cercet. dr. Mircea-Cristian Ghenghea (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Istorie, Iași), *ASTRA la Iași. Coordonate contemporane*. Toate comunicările s-au încadrat exact în tema propusă,

accentuând contribuția ASTREI și a personalităților astriste, din diferite perioade și de pe întreg spațiu românesc, la îndeplinirea dezideratelor naționale de păstrare a tradițiilor și obiceiurilor de veacuri ale neamului, întru cinstirea limbii române.

Întotdeauna și oriunde, evenimentele ASTREI sunt însoțite de momente artistice. La Muzeul Unirii din Iași, simpozionul a început, după intonarea Imnului ASTREI, cu un program artistic susținut de Corul „Ihos” al Colegiului de Artă „Octav Băncilă”, dirijor Petronela Dîrțu, și s-a încheiat cu un recital actoricesc de excepție susținut de Petru Ciubotaru de la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași, care a amintit spectatorilor de vestitul cântăreț Barbu Lăutarul.

Al doilea moment distinct al manifestărilor jubiliare organizate de ASTRA Iași a fost Simpozionul internațional „Românii din afara granițelor țării. Republica Moldova – opțiuni și perspective: între Uniunea Europeană și Uniunea Euroasiatică”, desfășurat la Chișinău, susținut de Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni. Întâlnirea cu ariștii basarabeni a fost emoționantă și fructuoasă. Simpozionul propriu-zis a avut loc la Universitatea de Stat „Ion Creangă” din Moldova, o clădire impunătoare aflată pe o stradă cu nume de rezonanță în istoria literaturii române, Alexei Mateevici.

Invitații au fost cu adevărat de prestigiu, prof. univ. dr. hab. Alexandru Moșanu, președinte de onoare al Asociației Istoricilor din Republica Moldova; prof. univ. dr. hab. Anatol Petrencu de la Universitatea de Stat din Republica Moldova; acad. Vladimir Beșleagă – scriitor cunoscut și apreciat în Basarabia, din partea Uniunii Scriitorilor din Moldova; prof. univ. dr. Gheorghe Negru, președinte interimar al Asociației Istoricilor din Republica Moldova; cercet. dr. Ion Negrei, de la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei; conf. univ. dr. Gheorghe Palade de la Universitatea de Stat din Republica Moldova. Toți au rostit cuvinte din suflet și pentru suflet, unii, precum venerabilul prof. Alexandru Moșanu, cu ochii înecați în lacrimi, a evocat momente din viața domniei sale, exprimând sentimente înduioșătoare întru iubire de neam și limbă românească.

Un moment deosebit, la Chișinău, l-a constituit masa rotundă cu participarea elevilor de la liceele teoretice „Principesa Natalia Dadiani”, „George Meniuc”, „Liviu Rebreanu”, din Chișinău și din Mădăcești, și a studenților de la Universitatea de Stat. Moderatorii au fost prof. univ. dr. Ion Agrigoroaiei și prof. Lucian Sava, președintele ASTREI din Vaslui. Întrebările tinerilor au fost neașteptat de multe și diverse, în general, încadrându-se în tema anunțată. Elevii și studenții basarabeni nu au fost timizi, au pus întrebări și s-au referit la aspecte concrete din experiența lor. Tînărul profesor Lucian Sava s-a dovedit a fi exact moderatorul pe care și-l dore-

au tinerii, știind să asculte, să incite la discuții, să răspundă pertinent problemelor ridicate, așa cum a dovedit de multe ori că este un bun organizator și un foarte bun susținător al ASTREI.

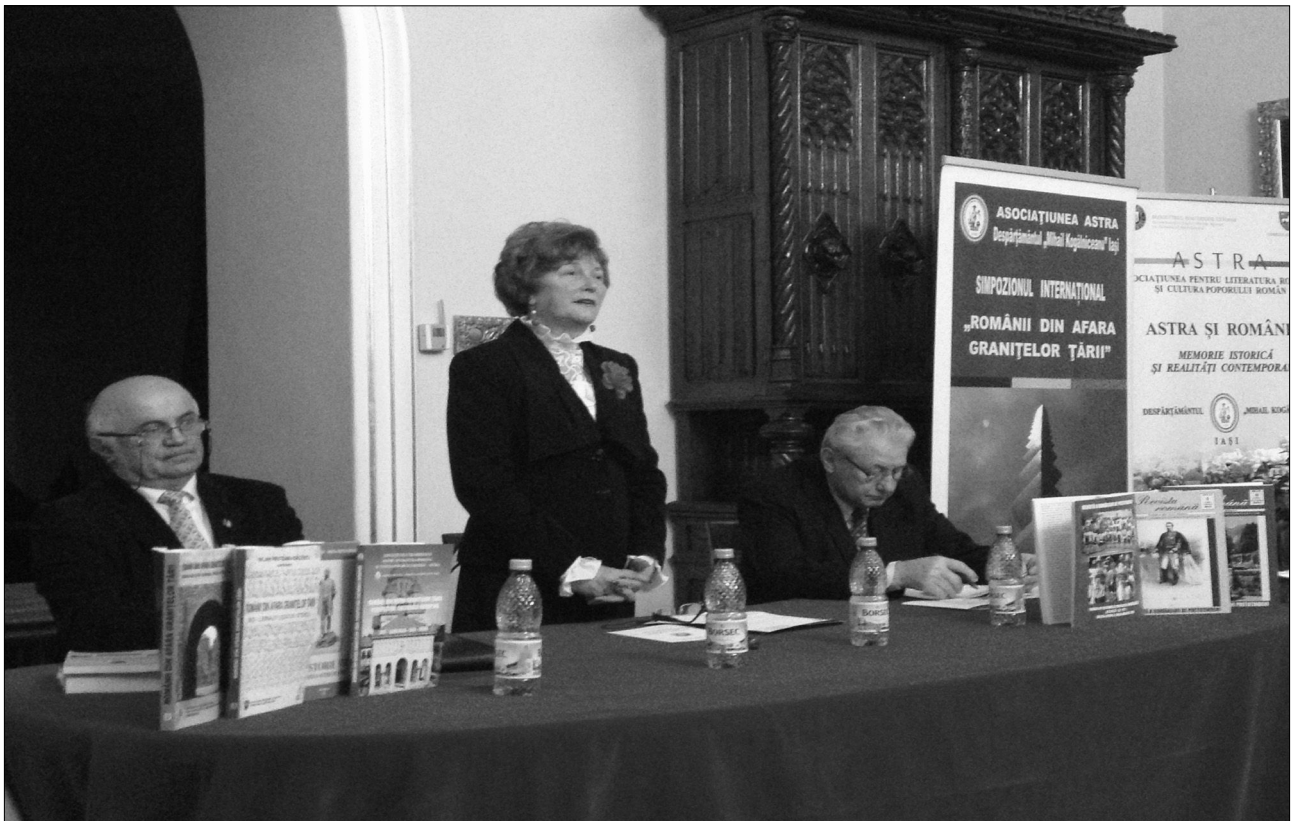
În următoarea zi de la Chișinău, ne-am aflat la Biblioteca „Onisifor Ghibu”, o instituție de cultură prestigioasă care își arată cartea de vizită imediat ce i-ai pășit pragul. Privești rafturi îngrijite și ordonate în care bănuiești grija omului care sfințește locul. Panouri omagiale... de exemplu cel referitor la scriitorul Vladimir Beșleagă, altul, mai bogat, care are în vedere opera scriitorului Dumitru Matcovschi, sărbătorit în anul 2014.

La începutul întâlnirii ariștilor de la Biblioteca „Onisifor Ghibu”, la propunerea gazdelor, am ținut un moment de reculegere în memoria lui Constantin Tănase (n. 1949), unul dintre cei mai importanți jurnaliști din Basarabia, care urma să fie înmormântat chiar în ziua aceea. Fondator și director al săptămînalului „Timpul”, Constantin Tănase s-a aflat în primele rînduri ale militanților pentru refacerea conștiinței civice și naționale, pentru promovarea și afirmarea valorilor perene ale limbii, culturii și istoriei românilor basarabeni.

Documentata dar sintetica conferință despre *Onisifor Ghibu și ASTRA basarabeană*, prezentată de prof. Vitalie Răileanu, directorul Bibliotecii, a fost ascultată cu interes de cei prezenți, veniți din România, și de reprezentanții tuturor cercurilor astriste din Basarabia. Momentul cel mai emoționant de la Biblioteca „Onisifor Ghibu” a fost programul artistic, prezentat de elevii ai Liceului Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”, intitulat „De ce ne desparte rîul Prut?”, un colaj de poezii și cîntece patriotice, muzica Nina Toma, versuri Tatiana Băcescu.

Îmbrăcați în costume populare, cu chipuri delicate, fetele cu părul împletit frumos în cosițe, elevii au cîntat și au recitat versuri de Mihai Eminescu și de poeți basarabeni, în primul rînd versuri de Dumitru Matcovschi, poetul omagiat la nivel național în 2014. Publicul a ascultat cu sfințenie, apreciind interpretarea deosebită și trăirea sufletească a acestor copii trăitori întru iubire de neam și de cultură românească. Personal, am remarcat, între atîția elevi remarcabili, interpretarea extraordinară a elevului Octavian Graur (clasa a IX-a), căruia i-am dăruit, în final, o carte cu autograf, în semn de sincer omagiu. Cu același gest am apreciat și truda profesoarei lui, doamna Tatiana Băcescu. Momente frumoase care nu se pot uita.

După bogatul moment artistic, a urmat în sala mare a Bibliotecii „Onisifor Ghibu” masa rotundă cu tema „ASTRA: trecut, prezent, viitor”, ediția a II-a, la care au participat delegații ai despărțămintelor și cercurilor ASTRA din Basarabia, respectiv din Cahul, Criuleni, Strășeni, Edineț, Anenii Noi, Ialoveni, Cantemir și Cercul ASTRA „Valeriu Graur” din Chișinău, condus de

prof. Vasile Gîțlan, director adjunct al Liceului Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”, cel care a rezolvat problemele organizatorice ale acestei întâlniri de la Chișinău. Fiecare delegat al cercurilor astriste și-a spus punctul de vedere, și-a prezentat o parte din proiectele realizate, evidențiind contribuția Despărțământului din Iași și felicitînd conducerea. Emoții deosebite a provocat cuvîntul domnului Nicolae Moșu din regiunea Odesa, care a venit la Chișinău „mai mult cu tristeți decît cu bucurii”, după cum a fost prezentat de doamna Areta Moșu. Domnia sa și-a spus ofurile legate de multele probleme ale românilor din zona Odesei, de fapt din regiunea de sud a Basarabiei noastre istorice. Printre altele, domnia sa a afirmat că ar fi foarte bine dacă s-ar înființa un centru cultural românesc în zona Ismail-Odesa, pentru „a se putea menține” românii de acolo. Dna Areta Moșu a prezentat și a evidențiat extraordinara contribuție a ziarului „Sud-vest”, subintitulat „Almanah istorico-cultural în limba română pentru cititorii din sudul Basarabiei”, fondat și coordonat de jurnalistul Vadim Bacinschi, trăitor la Odesa, cu importantă contribuție a ASTREI ieșene, a unor inimoși atriști, cu talent jurnalistic, din Iași.

Se cuvine a remarca, în acest context, încă trei publicații editate de ASTRA ieșeană, ce au fost lansate la Iași și oferite atriștilor participanți la evenimentele din Iași și din Chișinău. Este vorba despre nr. 3 (77), octombrie 2014, al *Revistei române*, ajunsă în anul XX de apariție (director: Areta Moșu, redactor-șef: Liviu Papuc), revistă care se include perfect în titulatura de pe

copertă: „Revistă a românilor de pretutindeni”; apoi de volumul *Românii din afara granițelor țării. Perspective culturale europene. Iași – Alba Iulia – Bor – Vidin*, Editura StudIS, Iași, 2014, 274 p., coordonator dr. Liviu Papuc, volum ce acumulează experiența atriștilor participanți la Simpozionul internațional din toamna anului 2013. A treia publicație este volumul *O istorie vie. Cartea ASTREI ieșene* de Iulian Pruteanu-Isăcescu și Mircea-Cristian Ghenghea, Editura Junimea, Iași, 2013, 142 p., o carte la care s-a muncit cu migală pentru a însuma toată bogata activitate de douăzeci de ani a Despărțământului ASTRA „Mihail Kogălniceanu”. Menționăm cu bucurie și contribuția în domeniul jurnalismului a unui talentat atrișt din Anenii Noi, domnul Octavian Zelinschi, care lucrează ațt în presa scrisă cît și în televiziune, realizînd, în Republica Moldova, adevărate performanțe.

Considerăm că sărbătoarea aniversării ASTREI ieșene la Iași și la Chișinău, cu cele două simpozioane avînd tematică adecvată românilor din afara granițelor, demonstrează cel mai bine multipla, bogata, roditoare activitate a Despărțământului ASTRA „Mihail Kogălniceanu” din Iași, în țară și în afara hotarelor țării.

Multe se mai pot spune despre zilele petrecute, în Iași și Chișinău, cu ocazia jubileului Despărțământului „Mihail Kogălniceanu” din Iași. Mulțumiri pentru evenimentele bogate în conținut și în trăire sufletească! Felicitări atriștilor ieșeni și tuturor atriștilor din Basarabia! Succes deplin în activitatea viitoare!